

چشم‌انداز کوتاه‌مدت بازار نفت

چشم‌انداز کوتاه‌مدت تقاضای نفت در بازار چین

نظر به اینکه بازار چین یکی از بازارهای بزرگ مصرف‌کننده نفت جهان می‌باشد، بررسی وضعیت تقاضای نفت این کشور از اهمیت بالایی برخوردار می‌باشد. بنابراین در این گزارش سعی شده است با استفاده از آخرین داده‌ها و برآوردهای منتشره، چشم‌اندازی روشن از بازار چین در کوتاه‌مدت ارائه شود.

اقتصاد چین

بنابر گزارش ماه مه ۲۰۲۴ دبیرخانه اوپک، اقتصاد چین در سال‌های ۲۰۲۴ و ۲۰۲۵ به ترتیب ۴/۸ و ۴/۶ رشد خواهد کرد. بازار مسکن چین در شرایط نامطلوبی قرار دارد. در اواسط ماه مه، دولت چین اعلام نمود که برای اولین بار شاخص‌های آماری حاکی از افت بخش مسکن است به طوری که قیمت مسکن در ماه‌های فوریه، مارس و آوریل ۲۰۲۴ به ترتیب ۵/۶، ۶/۵ و ۷/۵ درصد افت سالانه داشته است.

همان‌گونه که نمودار شماره (۱) نشان می‌دهد، سرمایه‌گذاری در دارایی‌های ثابت بخش خصوصی پیش از همه‌گیری کرونا، ۸ تا ۹ درصد رشد داشت، با وقوع همه‌گیری به شدت افت نمود و پس از رفع همه‌گیری و برداشتن محدودیت‌های بهداشتی به شدت رشد نمود. اما طی سال‌های ۲۰۲۱ و ۲۰۲۲ به سرعت روند نزولی پیدا کرد تا جایی که حتی در سال ۲۰۲۳ سرمایه‌گذاری در دارایی‌های ثابت بخش خصوصی کاهش یافت و رشد آن متوقف شده است. در ماه آوریل ۲۰۲۴، سرمایه‌گذاری در دارایی‌های ثابت بخش خصوصی ۰/۳ درصد کاهش یافت و به ۴/۲ درصد رسید (کمترین میزان رشد در سال‌های اخیر به استثنای سال ۲۰۲۰).

با توجه به اینکه، بخش مسکن تاثیر چشمگیری بر رشد اقتصادی چین دارد، دولت چین بسته حمایتی مشتمل بر دو اقدام تشویقی ارائه نمود که عبارتند از:

سر فصل‌های مطالعاتی

- چشم‌انداز کوتاه‌مدت تقاضای نفت در بازار چین
- تحلیل بازار جهانی تولید محصولات پالایشی در سال ۲۰۲۴
- ادامه تولید نفت خام دولت عراق با وجود توقف عمده صادرات در ۱۴ کردستان عراق

تهیه‌کنندگان:

مهتری اکبری و فرید ریخته‌گر

بازنگری:

حسین یادگاری

تاییدکننده:

علی‌اکبر دیزج خلیلی

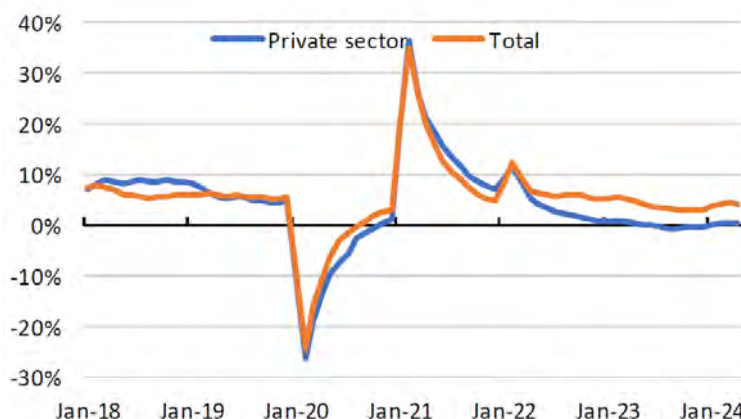
تاییدکننده نهایی:

محمود بیرانوند

اداره:

مطالعات بازار نفت

نمودار ۱. سرمایه‌گذاری در دارایی‌های ثابت چین

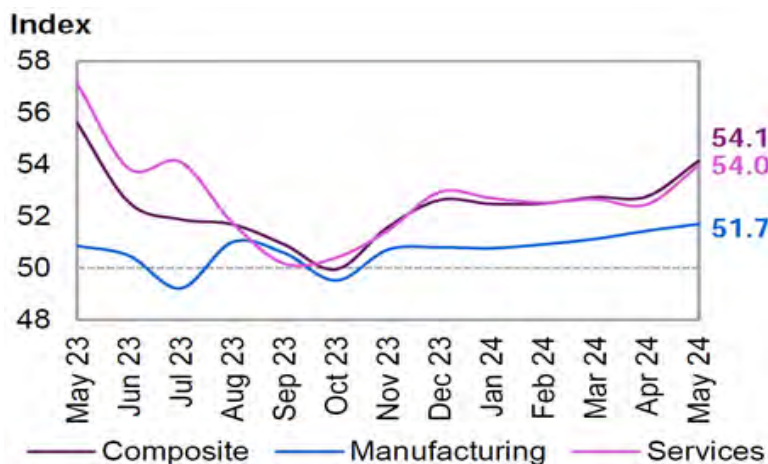

منبع: ESAI Energy

کمک به توسعه برندهای جهانی و اجرای سختگیرانه استانداردهای کیفی، سیاست‌های حمایتی دولت از تولید صنعتی رشد ۶/۷ درصدی در تولید صنعتی در ماه آوریل ۲۰۲۴ را به دنبال داشت. همچنین نرخ بیکاری نسبت به ماه مارس ۰/۲ درصد کاهش یافته و به ۵ درصد رسید. "شاخص مدیران خرید" نیز از ۵۱/۴ در ماه آوریل ۲۰۲۴ به ۵۱/۷ در ماه مه رشد نمود (نمودار شماره ۲). در حالی که تقاضای داخلی و مصرف بخش خصوصی در ماه آوریل ۲۰۲۴ تا ۲/۳ درصد افت نمود و شاهد ۳ درصد رشد سالانه در شاخص قیمت مصرف‌کننده بودیم.

- خرید آپارتمان‌های فروش نرفته و تبدیل آن‌ها به خانه‌های اجتماعی با استفاده از ۴۲ میلیارد دلار وام دولتی
 - ارایه وام مسکن با کاهش حداقل پیش‌پرداخت برای خریداران خانه اول و دوم
- به نظر می‌رسد سیاست‌های حمایتی دولت از بخش مسکن بتواند بر قیمت مسکن و بهبود این بخش اثر مثبت بگذارد. طی ماه‌های گذشته بخش تولیدی چین رشد خوبی داشت. به نحوی که حمایت فنی از شرکت‌های تولیدی،

نمودار ۲. شاخص مدیران خرید چین

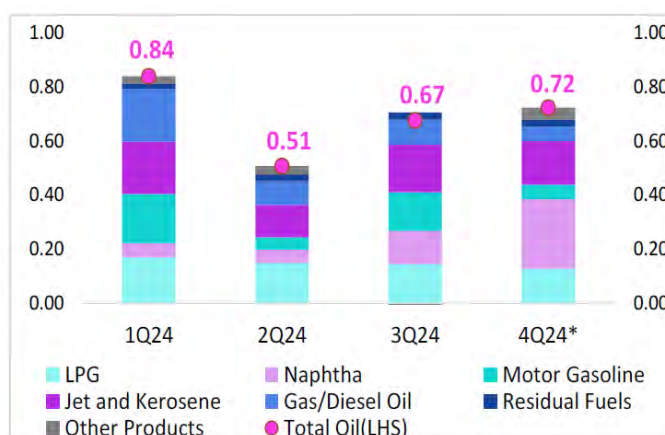
منبع: اوپک

تقاضای نفت خام

پتروشیمی، تقاضای نفت چین در سه ماهه ابتدای سال ۲۰۲۴ رشد سالانه ۰/۸ م.ب.ر را تجربه کرد. اما انتظار می‌رود در سه ماهه دوم سال ۲۰۲۴ تحت تاثیر کاهش تقاضای سوخت دیزل ناشی از افت فعالیت صنعتی و عملکرد ضعیف بخش املاک و مستغلات، متوسط تقاضای نفت کاهش یابد. هر چند تقاضا برای سفرهای زمینی و هوایی و تقاضای خوراک پتروشیمی به قوت خود باقی خواهد ماند. لذا انتظار می‌رود تقاضای نفت چین در سه ماهه دوم سال ۲۰۲۴ حدود ۵۰۰ ه.ب.ر رشد نماید.

بر اساس گزارش رویترز، در پنج ماه ابتدای سال ۲۰۲۴، چین ۱۳۰ ه.ب.ر کمتر از مدت مشابه سال گذشته نفت خام وارد کرد. «انرژی اینتلیجنس» گزارش نمود، متوسط تقاضای نفت چین در ماه مه ۲۰۲۴ برابر با ۱۵/۴۹ م.ب.ر بود، یعنی ۲/۹ درصد کمتر از ماه آوریل ۲۰۲۴ و ۳/۴ درصد کمتر از ماه مشابه سال ۲۰۲۳ بود. همان‌طور که نمودار شماره (۳) نشان می‌دهد به دلیل رونق اقتصادی، تقاضای بالا برای سفرهای زمینی و هوایی و عملکرد قوی بخش

نمودار ۳. رشد تقاضای نفت چین بر حسب فرآورده‌های نفتی

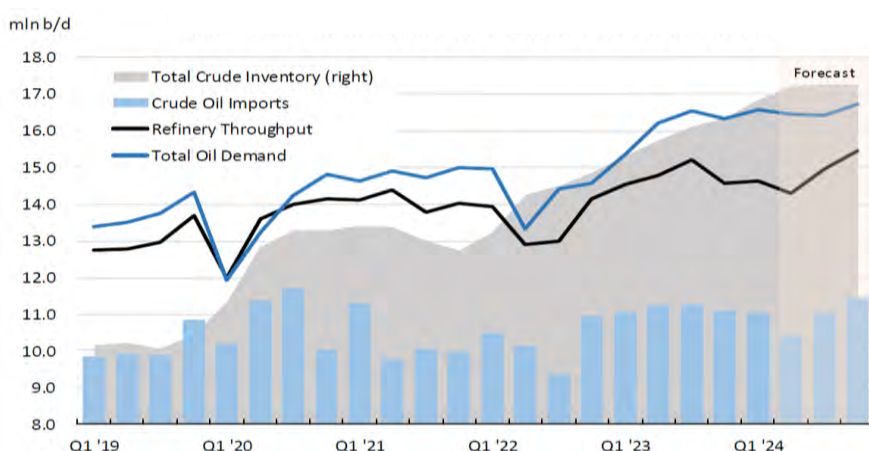
منبع: دبیرخانه اوپک

بشکه نفت خام، ذخیره‌سازی نفت خام چین را تا پایان ماه آوریل به سطح بی‌سابقه ۱۵۲۲ میلیون بشکه افزایش داده است.

بر اساس تحلیل بنیادی موسسه ESAI Energy، با فرض ثابت ماندن ذخیره‌سازی نفت خام چین در سطح فعلی، این کشور برای باقیمانده سال ۲۰۲۴ به طور متوسط به ۱۱ م.ب.ر واردات نفت خام نیاز دارد که متوسط واردات آن در سال ۲۰۲۴ به میزان ۱۸۰ ه.ب.ر کمتر از سال ۲۰۲۳ خواهد بود.

برآوردهای موسسه ESAI Energy نیز در نمودار شماره (۴) موید این مطلب است و نشان می‌دهد، در ماه آوریل ۲۰۲۴، چین ۱۰/۹ م.ب.ر نفت خام وارد کرد که ۶۷۰ ه.ب.ر کمتر از واردات ماه مارس ۲۰۲۴ بود، اما ۵۶۰ ه.ب.ر بیشتر از واردات آوریل ۲۰۲۳ بود. در چهار ماه ابتدای سال ۲۰۲۴، واردات نفت خام چین به طور متوسط ۱۱ م.ب.ر بوده که ۱۲۰ ه.ب.ر بیشتر از متوسط واردات سال گذشته بوده است، اما ۱۱۰ ه.ب.ر کمتر از چهار ماه ابتدای سال ۲۰۲۳ است. این حجم از واردات، همراه با ۱۴/۳ م.ب.ر توان عملیاتی و ۴/۱ م.ب.ر تولید نفت خام، حاکی از ذخیره‌سازی ۶۶۰ ه.ب.ر نفت خام در ماه آوریل ۲۰۲۴ است که با افزودن ۲۰ میلیون

نمودار ۴. واردات نفت خام در مقایسه با خوراک پالایشگاهی، تقاضا و ذخیره‌سازی نفت خام چین

منبع: ESAI Energy

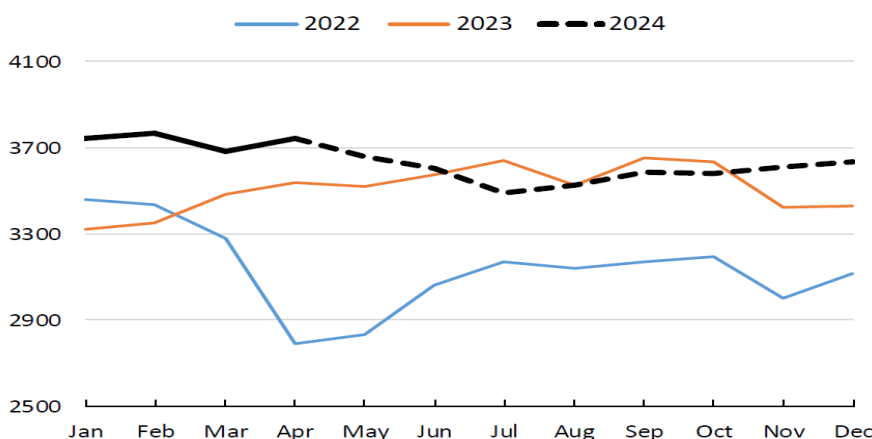
همانطور که نمودار شماره (۵) نشان می‌دهد، پس از افزایش ۳۷۰ ه.ب.ر در تقاضای بنزین چین در سال ۲۰۲۳، پیش‌بینی می‌شود در سال ۲۰۲۴ رشد آن به ۱۳۰ ه.ب.ر افت نموده و متوسط تقاضای بنزین این کشور به ۳/۶۴ م.ب.ر برسد.

تقاضای فرآورده‌های نفتی

۱. تقاضای بنزین

بنا بر آخرین گزارش ماهانه اوپک، تقاضای بنزین چین در ماه آوریل ۲۰۲۴ معادل ۱۶۵ ه.ب.ر رشد سالانه داشت و

نمودار ۵. تقاضای بنزین چین (ه.ب.ر)

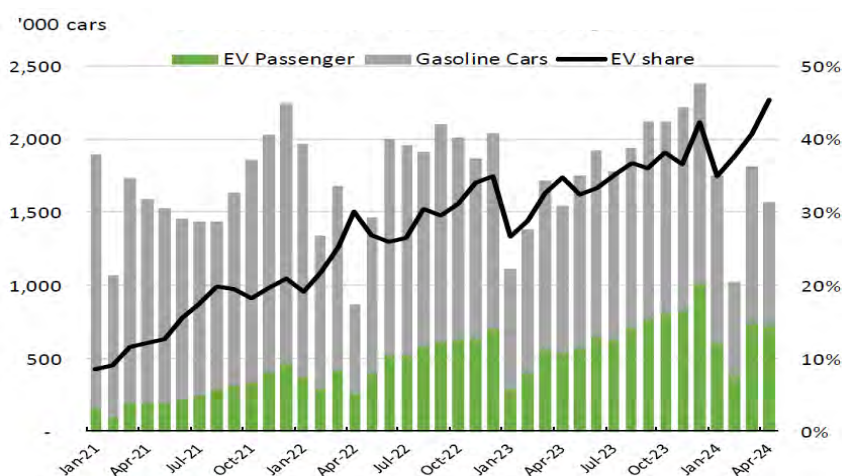

منبع: ESAI Energy

افزایش است. همچنان که نمودار شماره (۶) نشان می‌دهد تعداد خودروهای درون‌سوز چین در چند سال آینده ثابت بماند و این امر بر تقاضای بنزین تاثیر خواهد گذاشت.

فروش خودروهای برقی در ماه آوریل ۲۰۲۴، با ۳۳ درصد رشد سالانه به ۳۷۶ هزار دستگاه رسید. تقاضا برای خرید خودروهای درون‌سوز در حال کاهش و خارج نمودن خودروهای درون‌سوز از ناوگان حمل و نقل کشور رو به

نمودار ۶. فروش داخلی خودروهای سواری چین

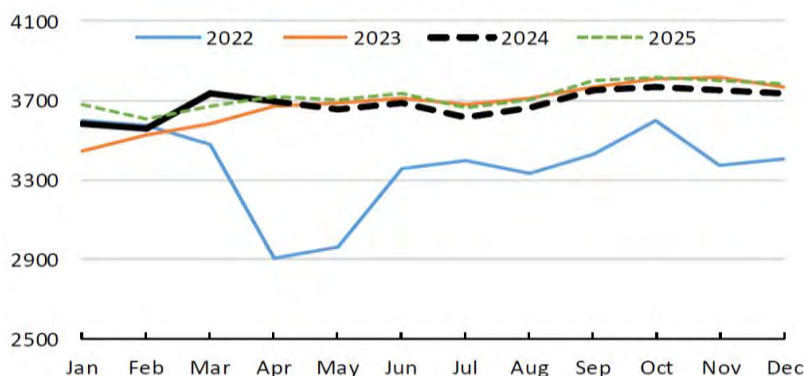
منبع: ESAI Energy

در سال ۲۰۲۳، تقاضای این فرآورده در ۴ ماه ابتدای سال ۲۰۲۴ به میزان قابل توجهی کاهش یافت و احتمالاً در سال ۲۰۲۴، متوسط تقاضای سوخت دیزل به ۳/۷ م.ب.ر برسد (نمودار شماره ۷).

۲. تقاضای سوخت دیزل

بر اساس گزارش دبیرخانه اوپک در ماه آوریل ۲۰۲۴، تقاضای سوخت دیزل در چین ۱۰۱ م.ب.ر کاهش یافت. پس از افزایش چشمگیر ۲۹۰ م.ب.ر تقاضای سوخت دیزل

نمودار ۷. تقاضای سوخت دیزل چین (م.ب.ر)

منبع: ESAI Energy

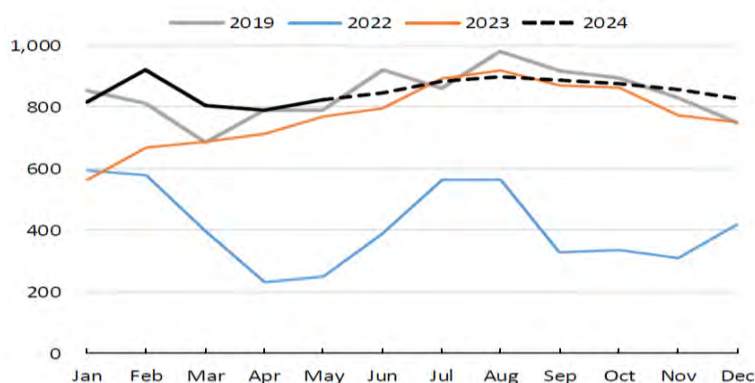
سفرهای هوایی داخلی و بین‌المللی به ترتیب ۴/۸ و ۷۵/۱ درصد در ماه آوریل ۲۰۲۴ افزایش یافته است. همان‌طور که نمودار شماره (۸) نشان می‌دهد در سال ۲۰۲۳، تقاضای سوخت جت تا ۳۶۰ م.ب.ر (۸۷ درصد) افزایش یافت. در سال ۲۰۲۴ نیز با ۸۰ م.ب.ر (۱۰/۳ درصد) رشد به ۸۵۰

۳. تقاضای سوخت جت

تقاضای سوخت جت/نفت سفید چین در ماه آوریل ۲۰۲۴، کمی کمتر از مارس ۲۰۲۴ و در حدود ۱۰۶ م.ب.ر رشد نمود. میزان تقاضای سوخت جت/نفت سفید این کشور در ماه آوریل سال جاری نشان می‌دهد گردش مالی

ه.ب.ر خواهد رسید و بیش از تقاضای پیش از همه‌گیری خواهد شد.

نمودار ۸. تقاضای سوخت جت چین (ه.ب.ر)

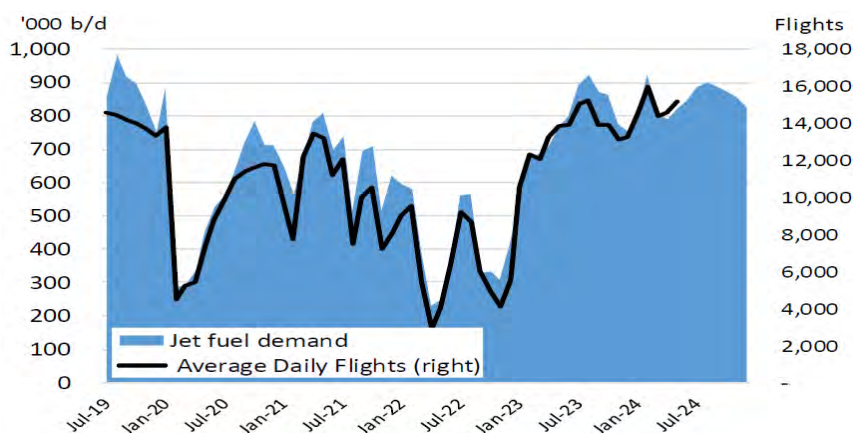

منبع: ESAI Energy

۲۰۲۴، نسبت به مدت مشابه سال ۲۰۱۹ حدود ۸/۷ درصد افزایش یافته است (نمودار شماره ۹).

داده‌های منتشره توسط Airportia از بهبود کامل و رشد بیشتر سفرهای هوایی چین پشتیبانی می‌کند، به طوری که متوسط پروازهای روزانه از ماه مارس ۲۰۲۴ تا مه

نمودار ۹. داده‌های پرواز در مقایسه با تقاضای سوخت جت چین

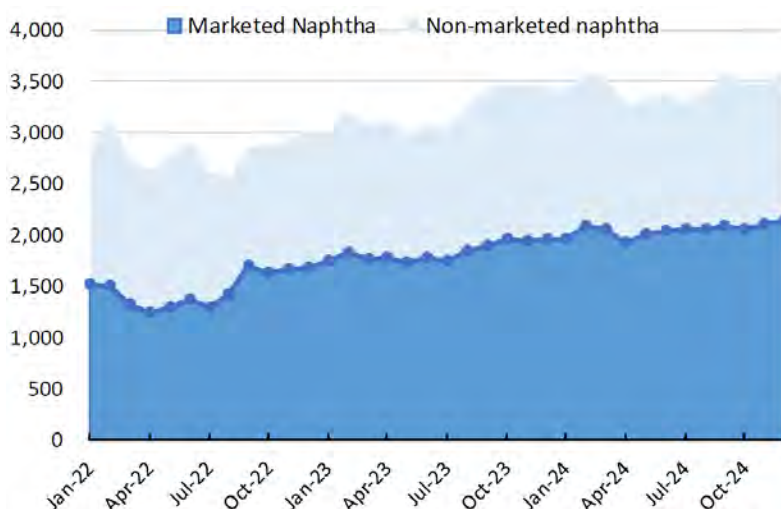
منبع: ESAI Energy

۲۰۰ ه.ب.ر رشد نمود. بر اساس برآورد ESAI Energy در سال ۲۰۲۳، تقاضای نفتا ۳۵۰ ه.ب.ر (۲۴ درصد) رشد نمود و در سال ۲۰۲۴ نیز با ۲۲۰ ه.ب.ر (۱۱/۸ درصد) رشد به ۲ م.ب.ر خواهد رسید (نمودار شماره ۱۰).

۴. تقاضای نفتا

بنابر گزارش اوپک، به دلیل نیاز فزاینده پتروشیمی به تامین خوراک، تقاضای نفتا در ماه آوریل ۲۰۲۴ در حدود

نمودار ۱۰. تقاضای نفتی پتروشیمی در چین

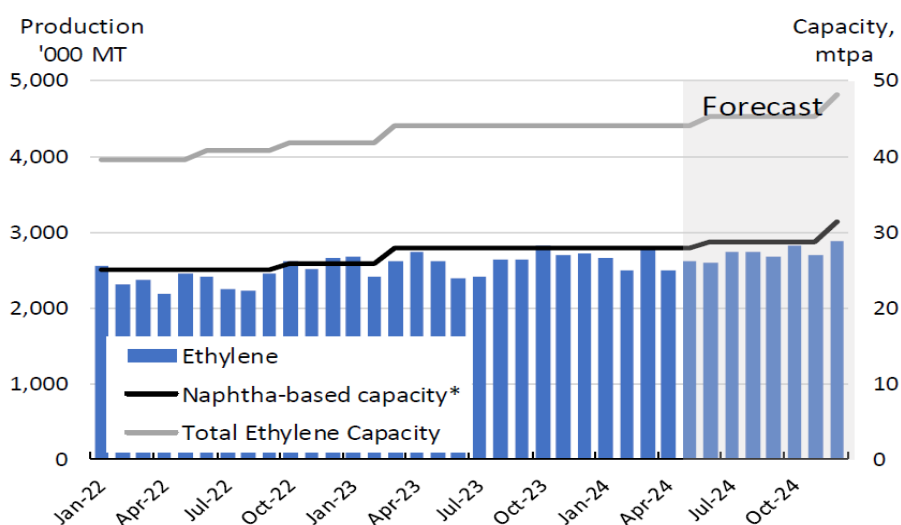

منبع: ESAI Energy

در سه ماهه اول سال ۲۰۲۴، تولید اتیلن چین با رشد ۳ درصدی نسبت به مدت مشابه سال قبل به ۷/۹ میلیون تن رسید. تولید اتیلن در ماه آوریل ۲۰۲۴ با ۱۰ درصد کاهش نسبت به ماه مارس ۲۰۲۴ به ۲/۵ میلیون تن رسید که کمترین میزان تولید ماهانه از ماه ژوئیه سال ۲۰۲۳ بود.

ساینوپک در اواسط سال ۲۰۲۴، بهره‌برداری از ظرفیت ۱/۲ میلیون تن در روز تولید کراکر اتیلن در پالایشگاه «تیانجین» را آغاز خواهد کرد. پتروشیمی «شاندونگ یولونگ» نیز یک واحد کراکر بخار با ظرفیت ۳ میلیون تن در روز و یک پالایشگاه جدید با ظرفیت ۴۰۰ ه.ب.ر را تا پایان سال ۲۰۲۴ راه‌اندازی خواهد کرد (نمودار شماره ۱۱).

نمودار ۱۱. تقاضای اتیلن چین

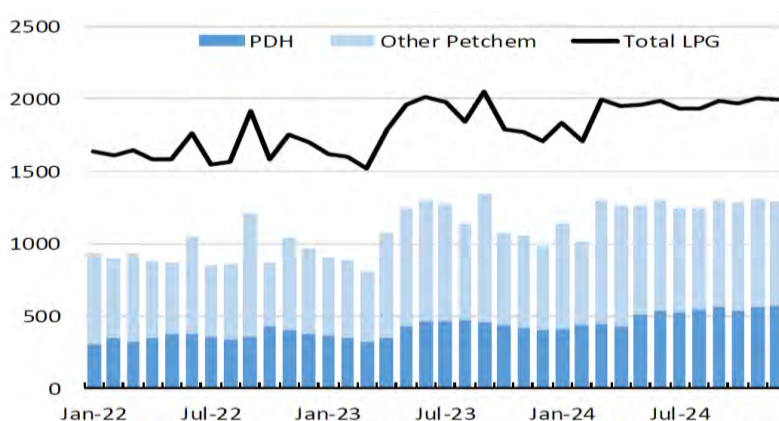
منبع: ESAI Energy

۵. تقاضای گاز مایع

مایع از سوی پتروشیمی، از جمله برای هیدروژن‌زدایی از پروپان است. براساس برآورد ESAI Energy تقاضا برای هیدروژن‌زدایی از پروپان ۹۵ ه.ب.ر رشد خواهد نمود و به ۵۰۶ ه.ب.ر خواهد رسید و ۶۰ ه.ب.ر نیز تقاضای گاز مایع از سوی پتروشیمی برای سایر موارد خواهد بود (نمودار شماره ۱۲).

بر اساس آخرین گزارش ماهانه اوپک، تقاضای گاز مایع در ماه آوریل ۲۰۲۴، حدود ۴۶ ه.ب.ر افزایش داشت. همچنان که ESAI Energy پیش‌بینی می‌نماید در سال ۲۰۲۴، تقاضای گاز مایع چین ۱۴۰ ه.ب.ر رشد نموده و از ۱/۹ م.ب.ر بیشتر خواهد شد. این رشد ناشی از تقاضای گاز

نمودار ۱۲. تقاضای گاز مایع چین (ه.ب.ر)

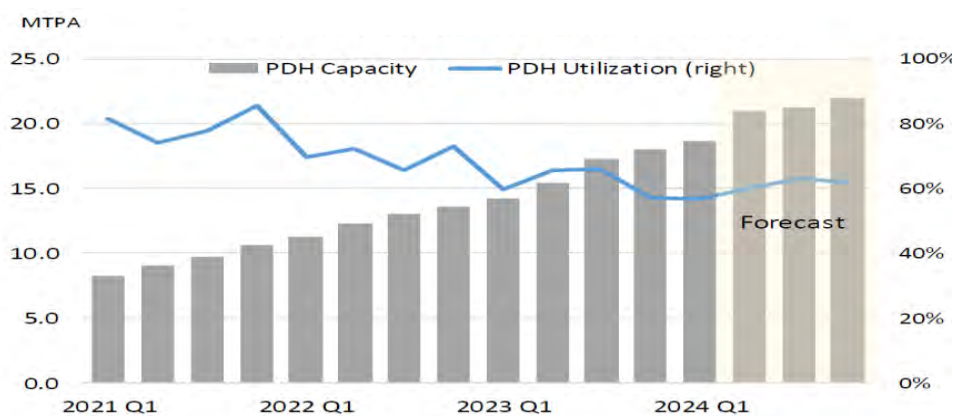

منبع: ESAI Energy

سال ۲۰۲۴، درصد بهره‌برداری کمی بهبود یابد و به طور متوسط به ۶۲ درصد برسد که کمی کمتر از مدت مشابه سال ۲۰۲۳ است (نمودار شماره ۱۳).

با وجود افزایش ظرفیت هیدروژن‌زدایی از پروپان، درصد بهره‌برداری^۲ کاهش یافته و در ماه آوریل ۲۰۲۴ به ۵۲ درصد رسیده است. انتظار می‌رود در مدت باقیمانده

نمودار ۱۳. هیدروژن‌زدایی از پروپان در چین: ظرفیت در برابر درصد بهره‌برداری

منبع: ESAI Energy

^۲ Utilization Rate

پیش‌بینی تقاضای نفت چین در کوتاه‌مدت

بر اساس تحلیل بنیادی ESAI Energy، با فرض ثابت ماندن ذخیره‌سازی نفت خام چین در سطح فعلی، این کشور برای باقیمانده سال ۲۰۲۴ به طور متوسط به ۱۱ م.ب.ر نفت خام نیاز دارد و متوسط واردات آن در سال ۲۰۲۴ در حدود ۱۸۰ م.ب.ر کمتر از سال ۲۰۲۳ باشد.

همچنین مطابق با گزارش ماه ژوئن اوپک، در سال ۲۰۲۴ تقاضای نفت چین ۷۰۰ م.ب.ر افزایش یافته و به طور متوسط به ۱۶/۹۸ م.ب.ر می‌رسد. با توجه به فعالیت‌های اقتصادی چشمگیر، انتظار می‌رود که تقاضای سوخت جت/نفت سفید و بنزین برای انجام سفرهای هوایی و زمینی از تقاضای نفت چین در نیمه دوم سال ۲۰۲۴ حمایت نماید. همچنین اضافه‌شدن ظرفیت جدید پالایشگاهی در اواخر سال جاری منجر به افزایش تقاضای خوراک پالایشگاهی می‌شود. مطلوبیت شاخص‌های تولیدی و خدماتی چین برای بیش از شش ماه، حاکی از تقاضای بالای نفت در کوتاه‌مدت است. همچنین، تقاضای قوی جهانی برای کالاهای نهایی، تقاضا برای فرآورده‌های پتروشیمی و صادرات آن را افزایش می‌دهد.

بررسی تطبیقی برآوردهای منابع مختلف

از آنجایی که چین بزرگترین واردکننده نفت خام در جهان است، تغییرات در تقاضای نفت خام آن اثر معناداری بر تقاضا و قیمت جهانی نفت می‌گذارد. بنابراین منابع مختلف از جمله آژانس بین‌المللی انرژی و اوپک، برای برآورد تقاضا و قیمت جهانی نفت بر آن تمرکز می‌نمایند.

همانگونه که منابع مختلف گزارش نمودند، تقاضای نفت چین در ماه مه نسبت به ماه آوریل ۲۰۲۴ افزایش یافت، اما نسبت به ماه مه ۲۰۲۳ کمتر بود. همچنین در پنج ماه ابتدای سال ۲۰۲۴، واردات نفت خام چین کمتر از مدت

مشابه سال گذشته بود. البته نباید این نکته را نادیده گرفت که در سال ۲۰۲۳ واردات نفت خام چین به بیشینه خود (به طور متوسط ۱۱/۳ م.ب.ر) رسید و نسبت به سال ۲۰۲۲ ده درصد افزایش یافت. همچنین مقادیر چشمگیری از نفت خام وارداتی به چین در سال ۲۰۲۳ ذخیره‌سازی شد. آژانس بین‌المللی انرژی و «انرژی اینتلیجنس» رشد تقاضای نفت چین در سال جاری را به ترتیب ۶۰۰ و ۴۹۴ م.ب.ر برآورد کرده‌اند. دبیرخانه اوپک پیش‌بینی نموده که در سال ۲۰۲۴ تقاضای نفت چین ۷۰۰ م.ب.ر افزایش می‌یابد. لذا باید انتظار داشت، تقاضای نفت چین در نیمه دوم سال ۲۰۲۴ به شدت افزایش یابد که با توجه به روند فعلی جای تردید دارد.

از طرفی همچنین منابع مختلف در اواخر سال ۲۰۲۳ پیش‌بینی نمودند که بحران مسکن و در نتیجه افت تقاضای سوخت دیزل منجر به افت رشد تقاضا شود، هرچند به دلیل افزایش سفرها، تقاضا برای سایر سوخت‌ها افزایش یابد. به واقع نیز در نیمه اول سال ۲۰۲۴ شاهد تضعیف تقاضای نفت چین بودیم.

حتی رویترز پیش‌بینی بدبینانه‌تری ارائه نمود، مبنی بر این که به زودی به دلیل تحولات در بخش مسکن و خودروسازی چین، رشد تقاضای نفت چین یک دوم رشد تقاضای نفت پیش از شیوع کرونا خواهد شد. همچنین گروه اوراسیا در ماه فوریه ۲۰۲۴ رشد تقاضای نفت چین در سال جاری را بین ۲۵۰ تا ۳۵۰ م.ب.ر برآورد و مطرح نمود که رشد فزاینده تقاضای سوخت همانند دو دهه گذشته وجود ندارد.

نتیجه‌گیری

بنا بر آنچه مطرح شد دبیرخانه اوپک در قیاس با سایر منابع، بیشترین برآورد از رشد تقاضای نفت چین را ارائه

تحلیل بازار جهانی تولید محصولات پالایشی در سال ۲۰۲۴

- بازار جهانی محصولات پالایشی با نوسانات زیادی در سه ماه نخست سال ۲۰۲۴ همراه بود.
- کاهش سودهای پالایشی و شرایط بازار تقاضای محصولات، منجر به ایجاد چالش در عملیات پالایشی جهان شده است.
- عواملی از قبیل افزایش کارایی انرژی، گسترش استفاده از سوخت‌های جایگزین و اعمال استانداردهای جدید سوخت خصوصا در کشورهای OECD، منجر به تحولات وسیعی از جمله کاهش مصرف و تغییرات عمده در سبد مصرفی سهام انواع فرآورده‌های نفتی در این بازار شده است.
- با توجه به اینکه بنزین، گازوییل و سوخت جت در بین فرآورده‌های مختلف پالایشی، سهم بالایی را در سبد مصرفی کشورها به خود اختصاص می‌دهند، بررسی تحولات بازار محصولات پالایشی و تاثیر آن بر بازار تقاضای جهانی نفت خام از اهمیت بالایی برخوردار خواهد بود.

سوخت دیزل/گازوییل

دبیرخانه اوپک پیش‌بینی کرده است که در تابستان ۲۰۲۴، به دلیل افزایش تقاضای سوخت‌های حمل و نقل، تقاضای جهانی سوخت دیزل تا ۳۰۰ هزار بشکه در روز رشد نماید (نمودار شماره ۱).

از سوی دیگر بر اساس گزارشات منطقه‌ای پلاتس، انتظار می‌رود تقاضای سالیانه سوخت دیزل/گازوییل آسیا در سال ۲۰۲۴ به میزان ۲۱۵ هزار بشکه در روز افزایش یابد. در منطقه آسیای جنوبی (غالباً هند) در سال ۲۰۲۴ با توجه به رشد فعالیتهای اقتصادی و صنعتی، افزایش ۷۰ هزار بشکه‌ای در روز تقاضای سوخت دیزل پیش‌بینی می‌شود.

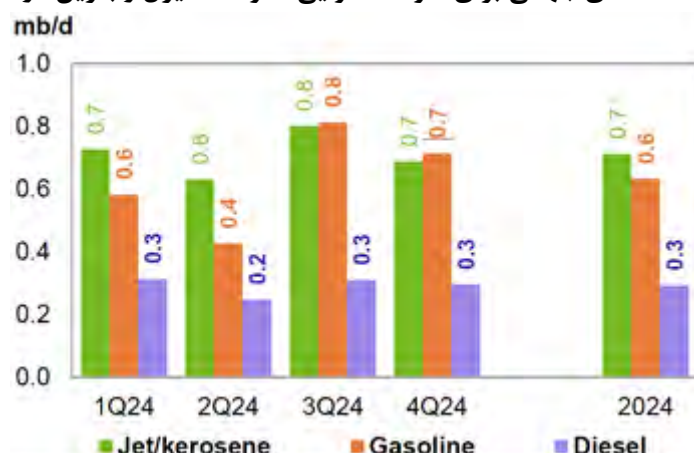
داده است که به نظر می‌رسد خوش‌بینانه باشد و نمی‌توان انتظار داشت رشد تقاضای نفت چین در حدی باشد که اوپک پیش‌بینی نموده است. پیش‌بینی برخی منابع مانند رویترز نیز بسیار بدبینانه است.

با توجه به بهبود فعالیت‌های اقتصادی، وضعیت مطلوب سفرهای زمینی و هوایی، اضافه‌شدن ظرفیت جدید پالایشگاهی در اواخر سال جاری، مطلوبیت شاخص‌های تولید و خدمات چین برای بیش از شش ماه و تولید و صادرات فرآورده‌های پتروشیمی می‌تواند انتظار داشت اثر مثبت این عوامل، اثر منفی بخش مسکن و خودروسازی را تا حدودی خنثی نماید و تقاضای نفت چین کمی کمتر از برآورد دبیرخانه اوپک باشد.

منابع

- Demongeot, Maryelle (27 June 2024), "China's Oil Demand Drops Further as Economic Woes Persist", Energy Intelligence News, P. 2
- ESAI Energy, " China Watch May 2024", pp. 2, 7-10 & 14
- Organization of the Petroleum Exporting Countries (June 2024), "OPEC Monthly Oil Market Report", pp. 18, 19, 33 & 34
- Organization of the Petroleum Exporting Countries (2 May 2024), "Weekly Oil Market Report", p. 1
- <https://oilprice.com/Energy/Crude-Oil/Is-OPEC-Too-Bullish-On-Chinas-Oil-Demand.html>
- <https://www.reuters.com/markets/commodities/chinas-commodity-imports-are-soft-even-those-that-look-strong-russell-2024-06-10/>
- <https://www.reuters.com/business/energy/china-oil-demand-growth-poised-slow-around-4-h1-2024-analysts-2023-11-23/>

نمودار ۱. رشد تقاضای جهانی برای سوخت هوایی، سوخت دیزل و بنزین در سال ۲۰۲۴

منبع: دبیرخانه اوپک

تقاضای سوخت دیزل آمریکا در هفته اول آوریل حدود ۵۰۰ هزار بشکه در روز کاهش یافت و انتظار می‌رود تقاضا در سه ماهه دوم سال ۲۰۲۴، حدوداً ۱۳ هزار بشکه در روز افزایش یابد. ذخیره‌سازی سوخت دیزل در آسیا در آخرین هفته ماه مارس، ۹۰۵ هزار بشکه افزایش یافت و ذخیره‌سازی سوخت دیزل آمریکا در همین زمان ۱/۷ میلیون بشکه افزایش یافت و به ۶/۳ میلیون بشکه رسید.

بنا بر گزارشات، در حملات اخیر پهپادهای اوکراینی به پالایشگاه‌های روسیه، حدود ۱۳ تا ۱۴ درصد از ظرفیت پالایشی روسیه از بین رفته است و صادرات سوخت دیزل روسیه تقریباً از اواسط ماه فوریه ۲۰۲۴ کاهش یافته است همچنین آژانس بین‌المللی انرژی تخمین زده است به دلیل حملات فوق در سه ماهه دوم سال در حدود ۶۰۰ هزار بشکه در روز از ظرفیت پالایشی روسیه از بازار خارج خواهد بود. بنا بر اعلام دولت روسیه، محدودیتی بر صادرات سوخت دیزل روسیه به اروپا اعمال نخواهد شد. علیرغم حملات پهپادی اوکراین به پالایشگاه‌های روسیه و تنش‌های منطقه‌ای، میزان سود پالایشی سوخت دیزل در سه ماهه نخست سال ۲۰۲۴ روند کاهشی داشته است (نمودار شماره ۲).

همچنین در جنوب شرقی آسیا در سال ۲۰۲۴، حدود ۶۰ هزار بشکه در روز رشد تقاضای سوخت دیزل در کشورهای اندونزی، تایلند، ویتنام و سنگاپور انتظار می‌رود. تقاضای سوخت دیزل چین در شش ماه نخست ۲۰۲۴ با توجه به سیاست‌های دولت این کشور، انقباضی خواهد بود و انتظار می‌رود در سه ماهه نخست ۲۰۲۴، با کاهش ۴۲۵ هزار بشکه در روز همراه باشد و در ماه آوریل، ۳/۴ درصد افزایش یابد.

تقاضای سوخت دیزل اروپا در دو سال گذشته کاهش یافت و پیش‌بینی می‌شود که در سال ۲۰۲۴ با کاهش ۹۰ هزار بشکه در روز به ۵/۹۵ میلیون بشکه در روز برسد. تنها مورد استثناء مربوط به افزایش سرمایه اروپا در اوایل ژانویه ۲۰۲۴ بود که تقاضای سوخت دیزل به میزان ۱۸۰ هزار بشکه در روز افزایش یافت. همچنین کشورهای اروپایی در ماه مارس ۲۰۲۴، واردات سوخت دیزل از آمریکا با افزایش ۵۴۰ هزار بشکه در روز همراه بود که این موضوع موجب کاهش ذخیره‌سازی آمریکا گردید.

نمودار ۲. روند سود پالایشی سوخت دیزل در جهان (دلار در هر بشکه)

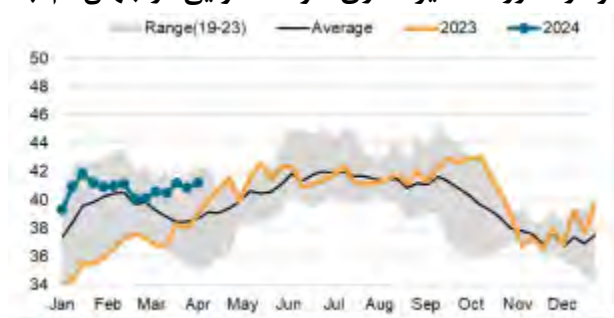
منبع: پلاتس

کشورهای اروپایی در پایان سال ۲۰۲۳ به بالاتر از سطح سال ۲۰۱۹ رسید و روند افزایشی مسافرت‌های هوایی برای سال‌های ۲۰۲۴-۲۰۲۵ نیز با رشد ۳۰ هزار بشکه در روز مورد انتظار است. انتظار می‌رود تقاضای سوخت هوایی سه ماهه دوم سال ۲۰۲۴ اروپا، ۵۰ هزار بشکه در روز افزایش یابد. تقاضای سوخت هوایی آمریکا در هفته اول آوریل، با ۱۳۰ هزار بشکه در روز کاهش به ۱/۵ میلیون بشکه در روز رسید و پیش‌بینی می‌شود تا پایان این ماه با توجه به افزایش سفرها، در حدود ۲۰ هزار بشکه در روز و در سه ماهه دوم سال ۲۰۲۴، ۶۰ هزار بشکه در روز افزایش یابد. واردات سوخت هوایی به اروپا از سمت خاورمیانه و هند، به طور میانگین در ماه مارس کاهش یافته است. میزان ذخیره سازی سوخت هوایی در سه ماهه نخست سال ۲۰۲۴ با روند افزایشی همراه بوده است و بالاتر از میانگین پنج‌ساله اخیر بوده است. (نمودار شماره ۳).

سوخت هوایی

دبیرخانه اوپک نیز برآورد کرده که در تابستان پیش‌رو، به دلیل افزایش تقاضا برای سوخت‌های حمل و نقل، تقاضای جهانی سوخت هوایی در سه‌ماهه دوم و سوم سال ۲۰۲۴ به ترتیب ۶۰۰ و ۸۰۰ هزار بشکه در روز افزایش یابد (نمودار شماره ۱). این در حالی است که گزارش پلاتس انتظار دارد رشد تقاضای سوخت هوایی آسیا در سال ۲۰۲۴ به ۳۲۰ هزار بشکه در روز برسد اما با توجه به کاهش شدت مسافرت‌های هوایی در سال ۲۰۲۵، رشد تقاضا کاسته شده و به ۱۹۰ هزار بشکه در روز برسد. انتظار می‌رود تقاضای سوخت هوایی در منطقه آسیا تا سال ۲۰۲۵ به ۹۸ درصد از سطح سال ۲۰۱۹ (با کاهش همه‌گیری بیماری کووید) برسد. انتظار می‌رود تقاضای سوخت هوایی در چین و آسیای جنوب شرقی در سال ۲۰۲۴ به ترتیب ۱۸۵ و ۵۰ هزار بشکه در روز افزایش یابد. تقاضای سوخت هوایی در

نمودار ۳. روند ذخیره‌سازی سوخت هوایی در جهان (م.ب)

منبع: پلاتس

بنزین

۲۰۲۳ بوده که احتمالاً تا پایان سال ۲۰۲۴ به حدود ۴۰۰ هزار بشکه در روز افزایش خواهد یافت.

تقاضای بنزین در اروپا همچنان شاهد رشد قابل توجه در سال ۲۰۲۴ بوده و انتظار می‌رود با کاهش تورم در بازارهای اروپایی، ۲۵ هزار بشکه در روز رشد تقاضا در سه ماهه دوم سال ۲۰۲۴ محقق گردد. تقاضا در آمریکا در هفته اول آوریل ۲۰۲۴، ۶۲۰ هزار بشکه در روز کاهش یافت و به ۸/۶۱۲ میلیون بشکه در روز رسید و در سه ماهه دوم سال کاهش ۱۰ هزار بشکه ای تقاضا بنزین انتظار می‌رود. میزان ذخیره سازی بنزین در آمریکا در پایان سه ماهه نخست سال ۲۰۲۴ به حدود ۲۲۸ میلیون بشکه رسیده است که ۹ درصد زیر میانگین پنج سال اخیر می‌باشد. روسیه با توجه به ممنوعیت صادرات اخیر و حملات پهپادی اوکراین به تاسیسات نفتی این کشور، جهت تامین بنزین داخلی، از ابتدای ماه مارس ۲۰۲۴، ممنوعیت صادرات بنزین را اعمال کرده است. میزان سود پالایشی در سه ماهه نخست سال ۲۰۲۴ با روند افزایشی همراه بوده است (نمودار شماره ۴).

دبیرخانه اوپک انتظار دارد که در تابستان ۲۰۲۴، به دلیل افزایش تقاضا برای سوخت‌های حمل و نقل، تقاضای جهانی بنزین در سه‌ماهه دوم سال ۲۰۲۴، ۴۰۰ هزار بشکه در روز افزایش پیدا کند. همچنین در سه‌ماهه سوم سال ۲۰۲۴ تقاضای بنزین بیشتر شده و تا ۸۰۰ هزار بشکه در روز افزایش یابد. (نمودار شماره ۱).

گزارش پلاتس پیش‌بینی می‌کند، تقاضای بنزین آسیا در سه ماهه اول و تا پایان سال ۲۰۲۴، به ترتیب ۲۲۰ و ۲۵۰ هزار بشکه در روز افزایش یابد. انتظار می‌رود تقاضای بنزین چین در ماه مارس به ۴/۱ میلیون بشکه در روز برسد که ۹ درصد نسبت به ماه قبل از آن افزایش دارد و به بالاترین سطح از ماه فوریه سال ۲۰۲۲ خواهد رسید. همچنین رشد صنعت خودروهای برقی در چین، حاکی از کاهش ۳۳۰ هزار بشکه ای در روز تقاضای بنزین در سال

نمودار ۴. روند سود پالایشی بنزین در جهان (دلار در هر بشکه)

منبع: پلاتس

نتیجه‌گیری

ایران تا چند سال پیش به عنوان واردکننده استراتژیک‌ترین فرآورده‌های نفتی از جمله بنزین و گازوییل در دنیا شناخته می‌شد اما با اجرای طرح‌های پالایشی و ارتقای کیفیت فرآورده‌های تولید شده، اکنون به صادرکننده این محصولات در منطقه تبدیل شده است. به دنبال جنگ اوکراین و تحریم واردات نفت روسیه از سوی آمریکا و اروپا، خاورمیانه به‌عنوان مهم‌ترین منبع جایگزین نفت و محصولات پالایشی در اروپا محسوب می‌شود. پیش‌بینی کمبود عرضه محصولات پالایشی در تعطیلات آتی تابستانی و با توجه به کاهش تولید پالایشگاه‌های اروپایی، فرصت مناسب برای کشورهای خاورمیانه به منظور تامین نیاز بازارهای بین‌المللی محصولات پالایشی فراهم آورده است.

منابع

- Platts- "Global Oil Products Scorecard"- 12 April 2024 ,
- ESAI Energy-"Europe Watch: Gasoil Demand Falls While Gasoline and Jet Fuel Rise"- 15 April 2024
- Platts- "Asia-Pacific Weekly Recap"- 19 April 2024 .
- OPEC Monthly Oil Market Report – April 2024

ادامه تولید نفت خام دولت عراق با وجود توقف عمده صادرات در کردستان عراق

- عملیات انتقال نفت خام از طریق خط لوله ۹۵۴ کیلومتری کرکوک-جیهان، در ۲۵ ماه مارس ۲۰۲۳ با شکایت دولت عراق از اتاق بازرگانی ترکیه به دلیل عدم پرداخت هزینه ۱/۵ میلیارد دلاری ناشی از صادرات نفت خام از طریق این خط لوله در سالهای ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۸ که بدون هماهنگی با دولت عراق صورت گرفته بود، متوقف گردید.
- از سرگیری صادرات نفت خام از طریق خط لوله عراق به ترکیه، منوط به مذاکرات دو کشور در خصوص تعیین هزینه‌های انتقال نفت خام خواهد بود.
- طولانی شدن مذاکرات در خصوص بازگشایی خط انتقال استراتژیک نفت خام عراق-ترکیه پس از توقف بیش از یکسال، حاکی از اختلاف آشکار بین دولت عراق و اقلیم کردستان می‌باشد.

رایزنی‌ها در خصوص بازگشایی خط انتقال اصلی و استراتژیک نفت خام عراق-ترکیه پس از توقف بیش از یکسال و همچنین آغاز مذاکرات اخیر، حاکی از اختلاف آشکار بین دولت عراق و شرکتهای بین‌المللی نفتی^۳ در خصوص صادرات نفت خام از منطقه کردستان عراق^۴ می‌باشد. عملیات انتقال نفت خام از طریق خط لوله ۹۵۴ کیلومتری از کرکوک-جیهان^۵، در ۲۵ ماه مارس ۲۰۲۳ با شکایت دولت عراق از اتاق بازرگانی ترکیه به دلیل عدم پرداخت غرامت ۱/۵ میلیارد دلاری ناشی از صادرات نفت-خام از طریق این خط لوله در سالهای ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۸ و بدون هماهنگی با دولت عراق، متوقف گردید.

^۵ Kirkuk-Ceyhan

^۳ International Oil Companies (IOC)

^۴ Kurdistan Regional of Iraq (KRI)

دولت عراق، استفاده ترکیه را از خط لوله کرکوک-جیهان در انتقال نفت خام کردستان عراق، نقض آشکار توافق نامه سال ۱۹۷۳ بین دو کشور قلمداد کرده است. ضمن اینکه از سرگیری صادرات نفت خام از طریق خط لوله عراق به ترکیه منوط به مذاکرات دو کشور در خصوص تعیین هزینه‌های انتقال نفت خام خواهد بود.

اقلیم کردستان عراق در پاسخ به اعتراض دولت عراق در خصوص بهره برداری از خط لوله کرکوک-جیهان، مدعی است که مبنای قانونی برای آنها برای انعقاد قراردادهای تولید نفت خام در اقلیم کردستان بر اساس تصویب به اتفاق آرا قانون نفت و گاز سال ۲۰۰۷ در پارلمان کردستان بوده است و خللی در کار آنها ایجاد نمی‌کند. دادگاه مرکزی عراق در فوریه ۲۰۲۴ با صدور حکمی، قانون نفت و گاز منطقه کردستان عراق را مغایر قانون اساسی این کشور دانست و بر اساس حکم این دادگاه، منطقه کردستان عراق ملزم به تحویل نفت به دولت مرکزی این کشور است.

تاریخچه صادرات نفت خام از اقلیم کردستان عراق

در سفر یک‌روزه رییس جمهور ترکیه به عراق در سوم اردیبهشت ۱۴۰۳، او از دولت عراق خواست تا از سرگیری صادرات نفت خام از طریق خط لوله کرکوک-جیهان آغاز شود. درخواستی که از سوی محافل خبری کردستان موافقت اوپک را هم به همراه داشت، در حالی که در رسانه‌های مربوط به اوپک هیچگاه چنین مطلبی ابراز نشد. به‌علاوه، کارشناسان و دست‌اندرکاران بین‌المللی حوزه نفت، این کار را نه به نفع عراق و نه به نفع ترکیه دانستند.

کرکوک منطقه‌ای در جنوب اقلیم کردستان است که از دیرباز دارای نفت سرشاری بود. اختلاف‌های نفتی دولت مرکزی عراق با اقلیم کردستان از آنجا آغاز شد که

دولتمردان اقلیم کردستان عراق تصمیم به صادرات نفت خام کرکوک از طریق ترکیه به بندر جیهان گرفتند. «دویچه‌وله»^۶ پایگاه خبری آلمان در روز ۱۳ فروردین ۱۳۹۳ خبر از آغاز پمپاژ روزانه ۳۰۰ هزار بشکه نفت خام سنگین اقلیم به بندر جیهان داد. بر پایه گزارش این رسانه آلمانی، دولت اقلیم کردستان عراق طی قراردادی که با دولت ترکیه بست اجازه یافت نفت خود را از طریق خط لوله کرکوک-جیهان به دریای مدیترانه برساند. شروع صادرات نفت خام کردستان از ترکیه به مدیترانه موجب عصبانیت دولت مرکزی عراق شد. مقام‌های دولت مرکزی آن را به صراحت قاچاق نفت عراق نامیدند و بارها اعلام داشتند که دوباره صادرات نفت این منطقه را در دست خواهند گرفت. دولت مرکزی عراق برای اجرای تهدیدهای خود و در دست گرفتن دوباره مدیریت و صادرات نفت خام اقلیم کردستان بی‌درنگ در همان سال ۱۳۹۳ شکایتی را علیه ترکیه به دیوان بین‌المللی داوری مستقر در پاریس ابراز داشتند. دیوانی که به اتاق بازرگانی بین‌المللی یا مرکز داوری اتاق بازرگانی بین‌المللی پاریس هم شناخته می‌شود و در سال ۱۹۲۳ برای رسیدگی به اختلاف‌های تجاری کشورهای و شرکت‌های بین‌المللی تاسیس شد. دیوان پس از ۹ سال در ۵ فروردین ۱۴۰۲ رای خود را به نفع عراق و علیه ترکیه صادر کرد و جریان نفت کرکوک به جیهان از آن تاریخ متوقف شد.

سیاست‌های تولید نفت خام عراق با وجود توقف خط لوله انتقال از کردستان عراق به ترکیه

تنها یک هفته پس از آن که دولت عراق اعلام کرد تعمیرات خط لوله نفت خام عراق به ترکیه تا پایان ماه مارس ۲۰۲۴ انجام و جایگزین خطوط انتقال نفت در کردستان عراق خواهد شد، مناقشه دیپلماتیک بین بغداد، ربیب و آنکارا آغاز شده و بنا بر گزارشات خبرگزاری‌های

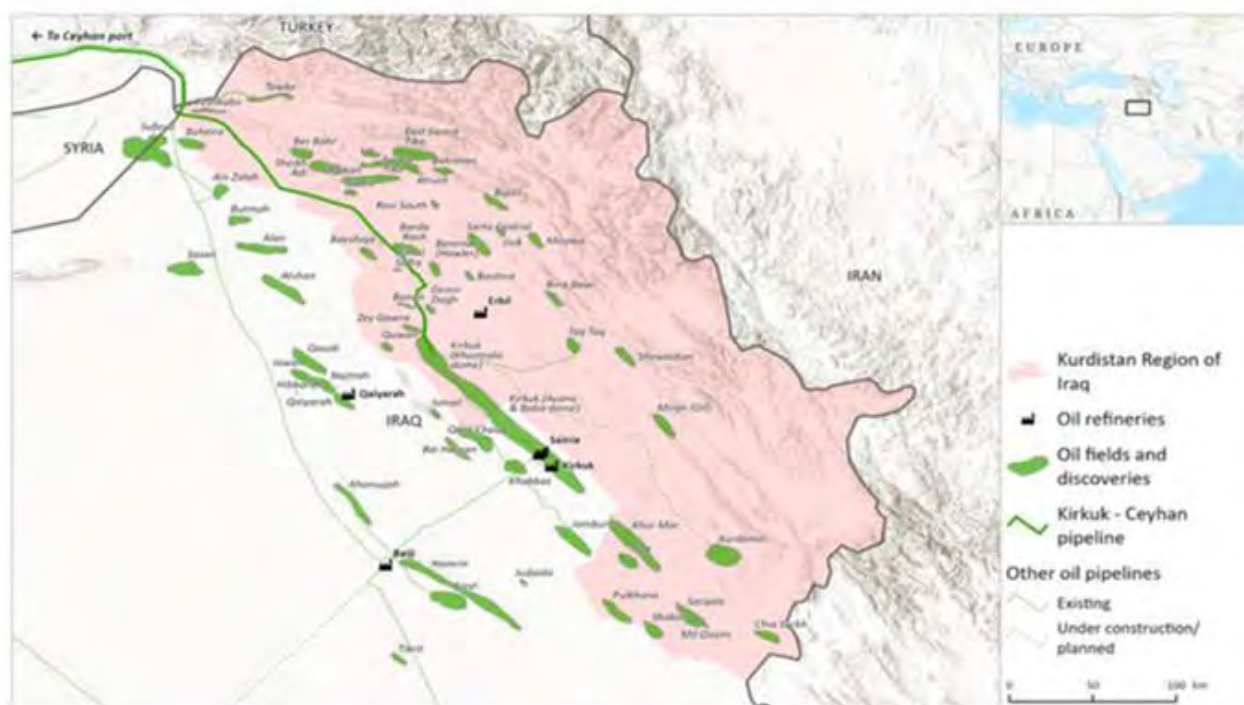
^۶ Deutsche Welle

تاسیسات بهره‌برداری و موجود خود بعد از تملیک دولت عراق در مناطق نفتی کردستان هستند. با این حال، علیرغم درخواست‌های متعدد برای حل مشکلات طرفین دعوی، همچنان به دلیل ابهام در قراردادها و عدم پرداخت معوقات تا پیش از توقف خط لوله کردستان عراق، شرایط ادامه بهره‌برداری شرکت‌های بین‌المللی نفتی در اقلیم کردستان عراق بسیار پیچیده شده است. نقشه میادین نفتی در شمال عراق، شامل خطوط لوله عراق-ترکیه، کردستان عراق و پالایشگاه‌های نفت در (نمودار ۱) نشان داده شده است. همچنین روند مذاکرات نفتی دولت عراق با اقلیم کردستان این کشور از ۲۲ فوریه سال ۲۰۲۲ تا ۶ آوریل ۲۰۲۴ در (جدول شماره ۱) نشان داده شده است.

معتبر، اوپک از عراق می‌خواهد صادرات نفت کردستان را به ترکیه از سر بگیرد. اقلیم کردستان طی سال‌های گذشته از خط لوله خود برای صادرات ۴۰۰ ه.ب.ر نفت استفاده می‌کرد که ۱۲۵ ه.ب.ر آن متعلق به میادین نفتی کرکوک، تحت مدیریت دولت مرکزی عراق، و بقیه مربوط به میادین نفتی در اقلیم کردستان بود.

در حالیکه ترکیه تعمیرات خط لوله انتقال نفت خود با عراق را در اکتبر ۲۰۲۳ به پایان رساند، به دلیل مناقشات دولت عراق و اقلیم کردستان، تاکنون صادرات نفت از این خط لوله آغاز نشده است. بنا بر گزارشات «رایشتاد انرژی»^۷ شرکت‌های بین‌المللی نفتی با توجه به مشکلات پیش آمده بین دولت عراق و اقلیم کردستان این کشور، نگران وضعیت

نمودار ۱. نقشه میادین نفتی در شمال عراق، شامل خطوط لوله عراق-ترکیه، کردستان عراق و پالایشگاه‌های نفت

منبع: رایشتاد انرژی

^۷ Rystad Energy

جدول ۱. روند مذاکرات نفتی دولت عراق با اقلیم کردستان عراق

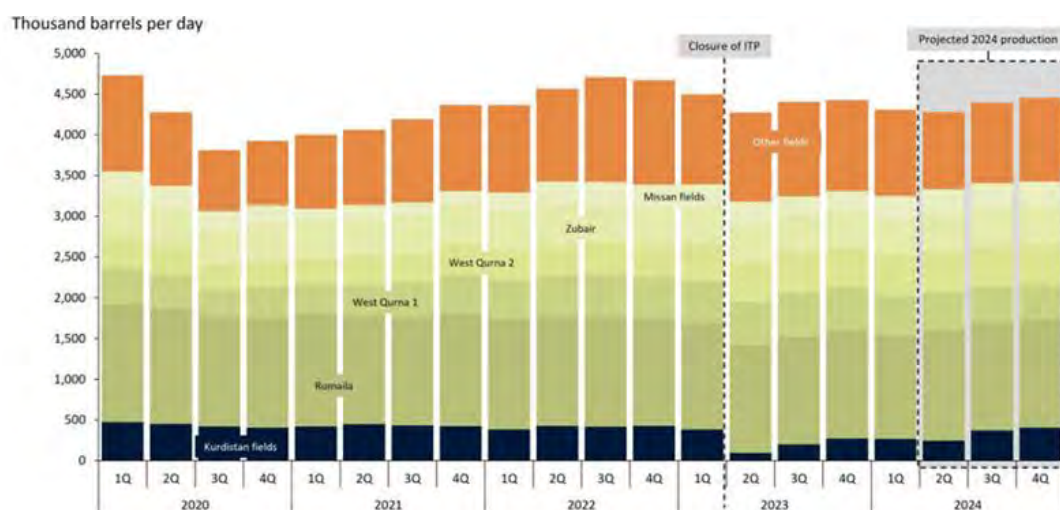
تاریخ	رویداد
۲۲ فوریه ۲۰۲۲	دادگاه عالی نفت خام تولید شده توسط اقلیم کردستان عراق را طبق قانون نفت و گاز این اقلیم در سال ۲۰۰۷، غیرقانونی اعلام کرد.
۱۴ فوریه ۲۰۲۳	اقلیم کردستان عراق با استناد به تحلیل حقوقی جیمز کرافورد و بر اساس قانون اساسی عراق که حقوق تولید و مدیریت نفت و گاز را به دولت اقلیم می‌دهد، حکم صادر شده توسط دادگاه عالی را به چالش می‌کشد.
۲۵ مارس ۲۰۲۳	بسته شدن خط لوله عراق به ترکیه
۲۹ مارس ۲۰۲۳	شرکتهای بین‌المللی نفتی با توجه به محدودیت ذخیره‌سازی، اقدام به متوقف کردن تولید نفت خام کردند.
۱۱ آوریل ۲۰۲۳	مذاکره دولت مرکزی عراق با اقلیم کردستان عراق مبنی بر واگذاری فروش نفت خام کردستان توسط سازمان دولتی بازاریابی نفت عراق
۲۳ مه ۲۰۲۳	اعلام آمادگی دولت عراق به ترکیه در خصوص راه اندازی مجدد خط لوله عراق به ترکیه
۱۲ ژوئن ۲۰۲۳	تصویب اختصاص بودجه ۳ ساله به دولت مرکزی جهت کنترل مناطق نفتی در اقلیم کردستان عراق
۱۹ ژوئن ۲۰۲۳	شرکتهای بین‌المللی نفتی تصمیم به تولید نفت خام در کردستان گرفتند.
۲۰ ژوئن ۲۰۲۳	مقامات اقلیم کردستان در دیدار با مقامات ترکیه، خشنودی خود را از بازگشایی مجدد خط لوله ابراز داشتند.
۲۵ ژوئیه ۲۰۲۳	شرکتهای بین‌المللی نفتی نگرانی‌های خود را نسبت به توقف خط لوله عراق به ترکیه اعلام داشتند.
۱۳ آگوست ۲۰۲۳	شرکتهای بین‌المللی نفتی از دولت عراق و اقلیم کردستان خواستند تا مناقشات مربوط به توقف خط لوله عراق به ترکیه را حل و فصل نمایند.
۲ اکتبر ۲۰۲۳	دولت ترکیه خبر از آمادگی جهت بازگشایی خط لوله عراق به ترکیه داد.
۳ اکتبر ۲۰۲۳	انجمن صنعت نفت کردستان عراق اعلام کرد که تا زمان پرداخت درآمد حاصل از فروش نفت، قادر به صادرات مجدد نفت خام نیست.
۲۰۲۳/۲۰۲۴	۲۰۲۴- از شرکتهای بین‌المللی نفتی خواست بر اساس سهم تولید خود از میادین نفتی، نسبت به صادرات مجدد نفت خام برنامه‌ریزی داشته باشند.
۱۲ نوامبر ۲۰۲۳	دیدار مقامات عراق و اقلیم کردستان عراق به منظور راه اندازی خط لوله عراق-ترکیه
۲۹ ژانویه ۲۰۲۴	انجمن صنعت نفت کردستان عراق از آمریکا خواست به منظور حل بحران صادرات نفت خام اقلیم، مداخله و به دولت عراق فشار بیاورد.
۱۳ فوریه ۲۰۲۴	دیدار مقامات اقلیم کردستان عراق و ترکیه در دبی
۲۵ مارس ۲۰۲۴	دولت عراق از شرکتهای خواست هرچه سریعتر نسبت به ارسال قراردادهای جدید اقدام نموده و برنامه‌های تولید را بر اساس خواسته‌های دولت عراق ارائه دهند.
۶ آوریل ۲۰۲۴	دولت عراق در صدد خط لوله جایگزین جهت آغاز صادرات مجدد به ترکیه می‌باشد.

منبع: رایشتاد انرژی

نفتی و گازی، برای بازنگری به دولت عراق ارسال نمایند. با توجه به مشکلات اقتصادی، وابستگی شدید به صادرات نفت خام و افزایش نرخ بیکاری در کردستان عراق و پیرو ملاقات اخیر سران آمریکا و عراق، دولت اقلیم کردستان عراق از آمریکا خواسته است تا فشار لازم را جهت تسهیل صادرات نفت خام این اقلیم به ترکیه، اعمال نماید. ظرفیت تولید نفت خام در کردستان عراق در حدود ۴۰۰ هزار بشکه برآورد شده است (نمودار شماره ۲).

شرکتهای بین‌المللی نفتی در کردستان عراق، نگران فروش فعلی سهم نفت خام خود به قیمتی نزدیک به قیمت‌های بین‌المللی و در مقابل نداشتن سهم در تولید آتی میادین بهره‌برداری شده (بیع متقابل) هستند. همچنین تضمینی از سوی دولت اقلیم کردستان عراق برای نحوه ادامه همکاری و فعالیتهای خود نداشته‌اند. اخیراً دولت عراق از شرکتهای فعال نفتی در کردستان این کشور خواسته تا قراردادهای خود با اقلیم کردستان را جهت یکسان‌سازی و اعمال قانون یکپارچه پروژه‌های

نمودار ۲. نمودار تولید نفت خام عراق - میادین اصلی در میادین اقلیم کردستان عراق

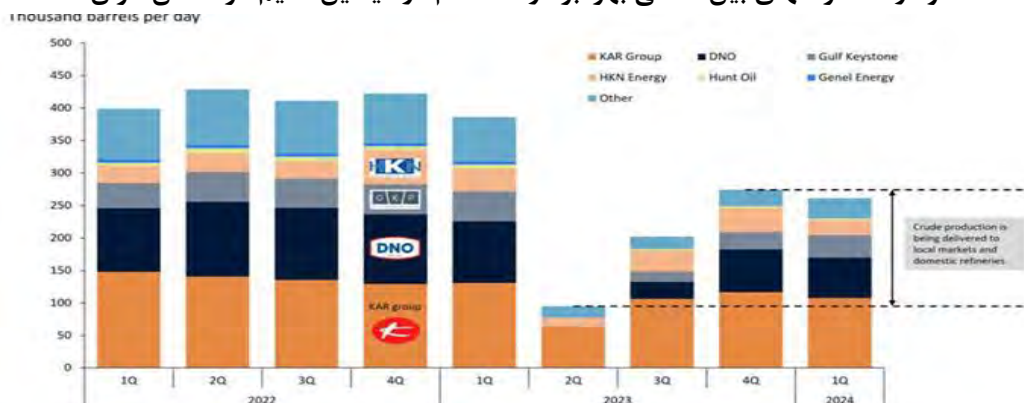

منبع: رایشتاد انرژی

صادرات به یمن داشته است. همچنین با راه اندازی پالایشگاه «الشمال» به ظرفیت ۱۵۰ هزار بشکه بر، دولت عراق می‌تواند مقدار قابل توجهی از نفت منطقه کرکوک را پالایش و در بازار داخلی و خارجی محصولات پالایشی عرضه نماید. در نمودار شماره ۳، تولید نفت خام توسط شرکتهای بین‌المللی نفتی در میادین مختلف کردستان عراق نشان داده شده است.

با استفاده از خط لوله کرکوک-جیهان به ظرفیت ۱/۴ م.ب.ر، تا پیش از توقف در ماه مارس ۲۰۲۳، حدود ۴۵۰ هزار بشکه نفت خام از عراق به ترکیه ارسال گردیده است. با توقف ارسال نفت خام از طریق خط عراق-ترکیه، دولت عراق بخشی از نفت خام را به عنوان خوراک پالایشگاه‌های «قیاره»، «کرکوک» و «سانیا» به ترتیب به ظرفیتهای ۱۵، ۵۶ و ۳۰ هزار بشکه اختصاص داده و در حدود ۱۰ هزار بشکه نیز

نمودار ۳. شرکتهای بین‌المللی بهره‌بردار نفت خام در میادین اقلیم کردستان عراق

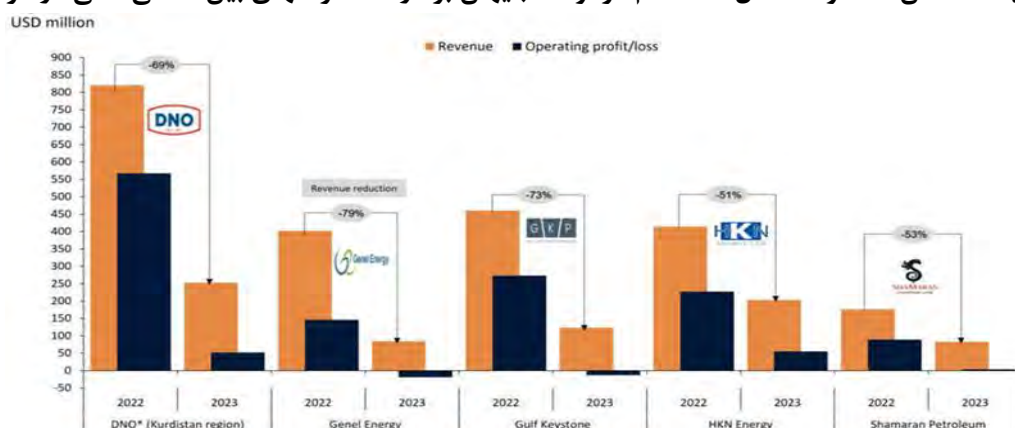
منبع: رایشتاد انرژی

تأثیر بر درآمد و هزینه شرکتهای بین‌المللی نفتی در کردستان عراق

کرده اند. با این وجود، شرکتهای نفتی مانند «جنرال انرژی»^۱ و «گلف کیستون»^۲ اعلام داشتند که بعد از بسته شدن خط لوله مذکور، در سال ۲۰۲۳، به طور متوسط ۵۰ درصد از درآمد حاصل از فروش نفت خام آنها کاهش یافته است. شرکت «DNO» از پیمانکاران شرکت «جنل انرژی»^۳ در حدود ۶۹ درصد کاهش درآمد داشته است. همچنین شرکت «اچ کی ان انرژی»^۴ نیز ۵۰ درصد کاهش درآمدی داشته است (نمودار شماره ۴).

با بسته شدن خط لوله انتقال نفت خام عراق به ترکیه، ضمن تأثیر منفی بر عملکرد شرکتهای نفتی بین‌المللی فعال در کردستان عراق، بطور متوسط نفت خام این کشور با قیمت ۳۰ دلار در هر بشکه در بازارهای داخلی به فروش می‌رسد. قیمت مذکور با تخفیف بسیار، کمتر از قیمت واقعی صادراتی است که برای حفظ گردش مالی شرکتهای بین‌المللی نفتی در کردستان عراق قبل از توقف صادرات استفاده می‌شود. به نظر می‌رسد خریداران محلی از این موضوع سود برده و بازار داخلی تقاضای نفت خام را حفظ

نمودار ۴. تأثیر بسته شدن خط لوله انتقال نفت خام کرکوک-جیهان بر درآمد شرکتهای بین‌المللی نفتی در کردستان عراق

منبع: رایشتاد انرژی

^۱ Genel Energy^۱ HKN Energy^۲ General Energy^۳ Gulf Keystone

کاری/متخصص همراه بوده است. همچنین کاهش هزینه های عملیاتی میداین و کاهش میزان تولید^{۱۲} از عمده فعالیت‌های اخیر این شرکتها در بحران جاری بوده است. این شرکتها، حتی قراردادهای حفاری میداین جدید را در پی تاخیر در ازسرگیری صادرات نفت خام از طریق خط لوله، در حالت تعلیق قرار داده‌اند (نمودار شماره ۵).

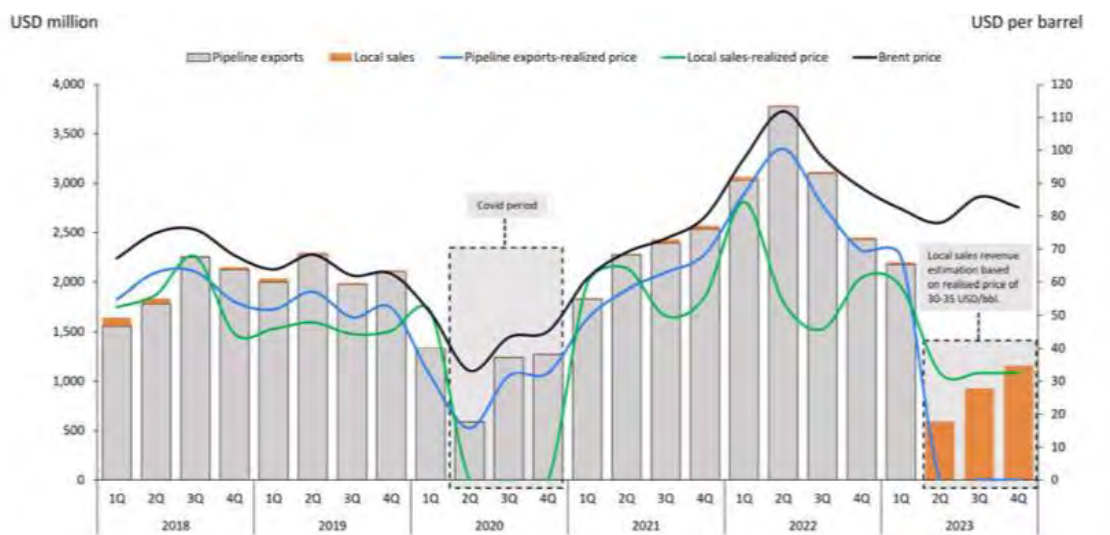
به منظور جلوگیری از زیان بیشتر شرکت های مذکور، روش‌های مختلفی را برای کاهش هزینه‌ها و ایجاد جریان نقدی بیشتر با محدود کردن مخارج (سرمایه)، پروژه‌ها با هزینه‌ها بالا و هزینه‌های اداری اتخاذ کرده‌اند. کاهش سرمایه‌گذاری شامل تعلیق پروژه‌های اکتشاف و حفاری و کاهش هزینه‌های نیروی انسانی با تعدیل نیروی

نمودار ۵. تاثیر بسته شدن خط لوله انتقال نفت خام عراق-ترکیه بر هزینه‌های شرکت‌های بین‌المللی نفتی در کردستان عراق

منبع: رایشتاد انرژی

نمودار ۶. مقایسه قیمت واقعی فروش نفت خام و درآمد حاصل در کردستان عراق

منبع: رایشتاد انرژی

^{۱۲}Lifting Costs

مشخصات شرکتهای بین‌المللی فعال در پروژه های نفتی اقلیم کردستان عراق

منابع معتبر جهانی، شرکتهای «دی ان او»، «جنل انرژی» و «گلف کیستون» به دولت اقلیم کردستان هشدار داده‌اند تا زمانی که صادرات نفت از سر گرفته نشود و معوقات دستمزد پرداخت نشود، سرمایه‌گذاری در بخش نفت اقلیم کردستان را به حداقل رسانده یا فعالیت در این منطقه را تعطیل خواهند کرد. مشخصات شرکتهای عمده فعال نفتی در اقلیم کردستان عراق به شرح جدول شماره ۲ می‌باشد:

قطع صادرات نفت اقلیم کردستان به دلیل برنده شدن عراق در پرونده شکایت از ترکیه به خاطر صادرات خودسرانه نفت اقلیم کردستان، دولت اقلیم کردستان عراق را از درآمد حاصل از فروش روزانه ۴۵۰ ه.ب.ر محروم کرده است. اقلیم کردستان در ازای استخراج نفت توسط شرکتهای خارجی به آنها دستمزد پرداخت می‌کند و قطع صادرات نفت اربیل را با بدهی بیشتری مواجه کرده است. بر اساس گزارشات

جدول ۲. لیست شرکتهای بین‌المللی نفتی فعال در اقلیم کردستان عراق

ظرفیت تولید	میدان نفتی	نام شرکت
۲۳۰ ه.ب.ر	بی حسن - تاقدیس آوانا	KAR Group
۱۵۳ ه.ب.ر	تاقدیس خورمالا	KAR Group
۱۳۵ ه.ب.ر	تاوکه	DNO
۱۵ ه.ب.ر	سارسنگ	HKN Energy
۳۲ ه.ب.ر	شیکان	Gulf Keystone Petroleum

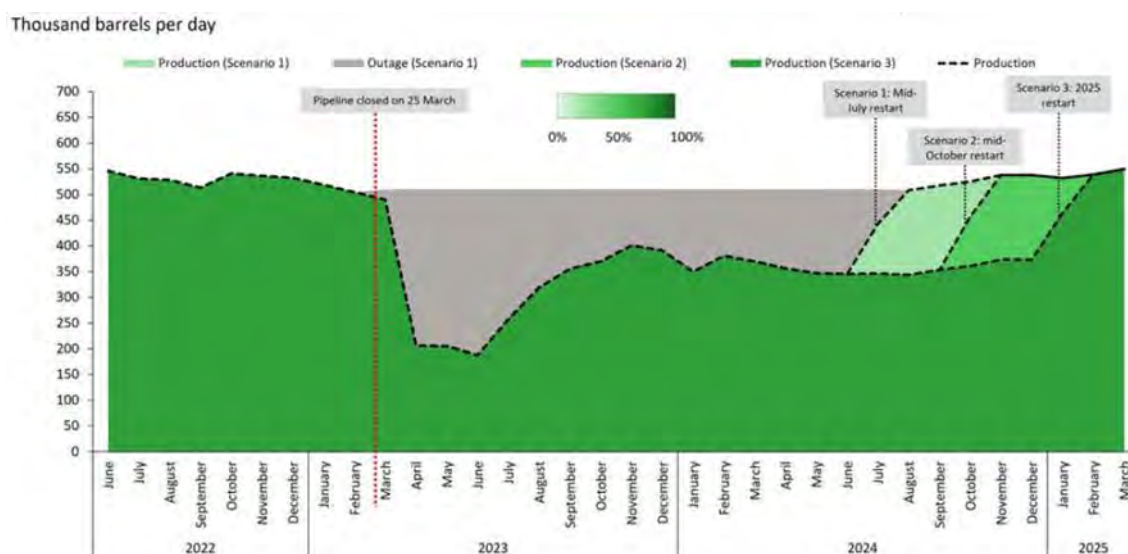
تا قبل از بسته شدن خط لوله برسند. دولت عراق امیدوار است با راه اندازی مجدد این خط و با توجه به حضور در اوپک پلاس، بتواند در کاهش میزان تولید نفت خام اوپک تا سه ماهه دوم سال ۲۰۲۴ همراهی نماید. محتمل‌ترین سناریو به نظر می‌رسد تصویب قانون یکپارچه نفت و گاز تا پایان سال ۲۰۲۴ باشد که ممکن است بر اساس آن خط لوله در سال ۲۰۲۵ بازگشایی مجدد شود. تا قبل از بسته شدن خط لوله عراق-ترکیه، اقلیم کردستان عراق و شرکتهای بین‌المللی نفتی بر سر قیمت نهایی فروش نفت خام، اختلاف نظر داشتند و به نظر می‌رسد با وضع قوانین جدید دولت عراق، نفت کردستان عراق با قیمت متعادل‌تری نسبت به قیمت جهانی عرضه گردد (نمودار شماره ۷).

چشم انداز خط لوله عراق-ترکیه و مناصبات نفتی در کردستان عراق

عدم اطمینان در مورد از سرگیری انتقال نفت خام از خط لوله، شرکتهای بین‌المللی نفتی را وادار به تجدید نظر در تعهدات آتی کرده است و در نظر دارند تا وقتی که صادرات نفت خام خط لوله از سر گرفته شود، برنامه‌های آتی و مالی خود را در این خصوص اعلام نکنند.

بنا بر گزارشات معتبر، به نظر می‌رسد تا سه ماهه سوم سال ۲۰۲۴، خط انتقال نفت خام عراق-ترکیه مجدداً باز خواهد شد و شرکت‌ها می‌توانند به ظرفیت تولید نفت خام،

نمودار ۷. چشم انداز تولید نفت در کردستان عراق و سناریوهای بازگشایی خط لوله عراق-ترکیه

منبع: رایشناد انرژی

اردیبهشت تا مرداد ۱۳۹۴ رژیم صهیونیستی حدود ۱۹ میلیون بشکه نفت خام از اقلیم کردستان وارد کرده است.

بر اساس گزارش شرکت «بی پی»^{۱۵} رژیم صهیونیستی حدود ۲۱۰ ه.ب.ر مصرف داخلی نفت خام دارد و همچنین از کشورهایی چون آذربایجان و برزیل نیز نفت خام وارد می‌کند. وارداتی که به نظر بصورت مازاد می‌باشد. از سوی دیگر، نفت اقلیم کردستان به مقصدهای دیگری همچون کرواسی، ایتالیا، تایوان، چین و رومانی هم به مقادیر متفاوت صادر می‌شود. به نظر می‌رسد بخش عمده ای از نفت اقلیم کردستان توسط رژیم صهیونیستی به فروش می‌رسد.

دولت عراق در چهارچوب تعهدات اوپک پلاس در تولید نفت خود دچار محدودیت است به نحوی که اکنون حدود ۴ م.ب.ر صادرات نفت خام دارد. وزارت نفت عراق روز پنجشنبه ۶ اردیبهشت ۱۴۰۳ اعلام کرد صرف نظر از هرگونه تصمیم نشست آتی اوپک پلاس، عراق میزان

نگرانی از صادرات نفت کردستان عراق به رژیم صهیونیستی

نگرانی‌ها در مورد ازسرگیری صادرات نفت اقلیم کردستان به بندر جیهان ترکیه از آنجا ناشی می‌شود که یکی از مشتریان اصلی نفت کردستان، رژیم صهیونیستی است. هرچند که دولت اقلیم هرگز صادرات نفت به رژیم صهیونیستی را تایید نکرد، اما شواهد نشان می‌دهد که از همان روز افتتاح صادرات نفت از خط لوله کرکوک به جیهان در ۱۳ فروردین ۱۳۹۳، مقصد اصلی نفت خام کردستان عراق در بندر عسقلان رژیم صهیونیستی بود و این موضوع نخستین بار توسط مجله «فوربس»^{۱۳} اعلام شد. «فایننشال تایمز»^{۱۴} نیز در مرداد ۱۳۹۴ در گزارشی اعلام کرد رژیم صهیونیستی حدود ۷۷ درصد از نفت مصرفی خود را از اقلیم کردستان عراق وارد می‌کند. بنا بر گزارشات، از ماه

^{۱۵} BP^{۱۳} Forbes Magazine^{۱۴} Financial Times

- RystadEnergy-" IOCs continue production despite major export halt in Kurdistan Iraq"- Upstream Analytics, 24th April 2024.
- Oilprice-" Kurdish Media Allege OPEC Request for Resumption of Oil Exports to Turkey "- 25th April 2024.
- Mees- "Kurdistan Slams Baghdad Over Continued Pipeline Closure "- 26th April 2024.
- The Current State of Oil Production Plans in the Kurdistan Region of Iraq, Report Title: "IRAQI KURDISTAN OIL AND GAS OUTLOOK", Atlantic Council, 2023

صادرات روزانه ۴ میلیون بشکه‌ای خود را تا پایان سال ۲۰۲۴ حفظ خواهد کرد و تا پایان سال هیچ‌گونه نفتی از کرکوک- جیهان صادر نخواهد شد.

منابع

- روزنامه اعتماد-" نگرانی از صادرات نفت کردستان عراق به اسراییل"، علی آهنگر، شماره ۵۷۵۰، دوشنبه ۱۰ اردیبهشت ۱۴۰۳.